

ДОСТУП МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО ПРАВ

Рекомендація CM/Rec(2016)7

Комітету міністрів Ради Європи державам-членам

МОЛОДЬ ЗА
ДЕМОКРАТІЮ
В УКРАЇНІ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Recommendation CM/Rec(2016)7 of the Committee of Ministers to member States on young people's access to rights (English version)

Неофіційний переклад і публікацію українською мовою здійснено в межах діяльності Проєкту Ради Європи «Молодь за демократію в Україні», що реалізується в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018 – 2022 рр. Переклад є виключною відповідальністю перекладачів/перекладачок.

© Рада Європи, грудень 2020
Надруковано в Україні

ДОСТУП МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО ПРАВ

Рекомендація
CM/Rec(2016)7
Комітету міністрів
Ради Європи
державам-членам

ЗМІСТ

РЕКОМЕНДАЦІЯ СМ/РЕС(2016)7 КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ ДЕРЖАВАМ-ЧЛЕНАМ ПРО ДОСТУП МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО ПРАВ	03
---	-----------

ДОДАТОК ДО РЕКОМЕНДАЦІЇ СМ/РЕС(2016)7	07
Сфера дії та цілі	07
Принципи	07
Заходи	08
Стосовно доступу до освіти	08
Стосовно автономії та соціальної інклюзії молодих людей	08
Стосовно мобільності молоді	08
Стосовно громадянської активності, демократії та участі	09
Стосовно спільного життя в багатокультурних суспільствах	09
Стосовно доступу до інформації та захисту	10
Стосовно доступу до послуг з охорони здоров'я	11

РЕКОМЕНДАЦІЯ СМ/РЕС(2016)7 КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ ДЕРЖАВАМ-ЧЛЕНАМ ПРО ДОСТУП МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО ПРАВ

(ухвалена Комітетом міністрів 28 вересня 2016 року на 1266-му засіданні на рівні заступників міністрів)

■ Комітет міністрів відповідно до положень статті 15.b Статуту Ради Європи, уважаючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між державами-членами з метою збереження й реалізації ідеалів і принципів, що становлять їхню спільну спадщину, та сприяння їхньому економічному й соціальному прогресу;

- беручи до уваги Європейську конвенцію з прав людини (ETS No. 5) та переглянуту Європейську соціальну хартію (ETS No. 163);
- беручи до уваги Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини та протоколи до неї;
- посилаючись на Рекомендацію Парламентської асамблеї Ради Європи 2015 (2013) "Доступ молодих людей до основоположних прав" та Рекомендацію Парламентської асамблеї Ради Європи 1978 (2011) "На шляху до Європейської рамкової конвенції про права молоді", а також на Відповіді Комітету міністрів на ці рекомендації;

- посилаючись на Резолюцію СМ/Res(2008)23 Комітету міністрів про молодіжну політику Ради Європи;

- посилаючись на Резолюцію Конгресу місцевих та регіональних влад 386 (2015) "Усунення бар'єрів для участі молоді: пошук спільної мови між органами місцевої та регіональної влади та молоддю" й Рекомендацію Конгресу місцевих та регіональних влад 128 (2003) "Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті";

- посилаючись на застосування наявних принципів, викладених у відповідних рекомендаціях Комітету міністрів державам-членам, а саме: у Рекомендації СМ/Rec(2015)3 про доступ молодих людей з неблагополучних районів до соціальних прав; Рекомендації СМ/Rec(2013)2 про забезпечення повної інтеграції до суспільства дітей та молоді з інвалідністю; Рекомендації СМ/Rec(2012)13 про забезпечення якісної освіти; Рекомендації СМ/Rec(2012)2 про участь дітей і молоді віком до 18 років;

Рекомендації СМ/Rec(2010)8 про молодіжну інформацію; Рекомендації СМ/Rec(2010)7 про Хартію Ради Європи про освіту для демократичного громадянства та освіту з прав людини; Рекомендації СМ/Rec(2009)9 про освіту та соціальну інтеграцію дітей і молоді з порушеннями аутичного спектру, Рекомендації СМ/Rec(2007)17 про стандарти й механізми гендерної рівності та Рекомендації Rec(2006)1 про роль національних молодіжних рад у розвитку молодіжної політики;

- будучи переконаним у значному потенціалі молодих людей та їхній основоположній ролі в розбудові Європи й водночас висловлюючи глибоке занепокоєння погіршенням їхнього соціального становища в суспільствах, які старіють і страждають від системних економічних та соціальних проблем, а також від дефіциту демократії внаслідок неспроможності держав-членів уповні залучити молодь до демократичних процесів;
- визнаючи роботу, проведenu Радою Європи у сфері молоді на підтримку молодіжної політики, що заохочує права людини, соціальну інклюзію, міжкультурний діалог, гендерну рівність та активну участь молоді;
- підкреслюючи важливість принципу та практики спільного управління в Раді Європи в молодіжній сфері;
- беручи до уваги, зокрема, результати попередніх конференцій міністрів у справах молоді Ради Європи “Майбутнє молодіжної політики Ради Європи: порядок денний 2020” (Київ, 2008) та “Доступ молоді до прав: розробка інноваційної молодіжної

політики” (Санкт-Петербург, 2012), а також результати молодіжного заходу, проведеного перед останньою зі згаданих двох конференцій;

- укотре наголошуючи на основоположній ролі молоді, а також на роботі, яку здійснюють молодіжні організації для розвитку наших суспільств, та підкреслюючи, що доступ молодих людей до прав є передумовою їхнього особистого розвитку й доступу до самостійного життя;

- уважаючи, що безперешкодний і повний доступ молодих людей до прав є життєво важливим складником культури поваги до прав людини, демократії та верховенства права, а також беручи до уваги порушення й заперечення прав молодих людей, установлені в огляді практики Європейського суду з прав людини та в рішеннях і висновках Європейського комітету з соціальних прав, що впливають з тлумачення ними, відповідно, Європейської конвенції з прав людини та Європейської соціальної хартії, опубліковані Радою Європи в 2014 р. та в базі даних THESEUS щодо судової практики з питань прав дітей, яка містить відповідну практику ЄСПЛ з цих питань;

- наголошуючи на тому, що молоді люди, як і представники/представниці всіх поколінь, мають право на повну реалізацію прав людини та всіх інших прав згідно з національним і міжнародним законодавством, окрім обґрунтованих, заснованих на праві винятків з метою захисту неповнолітніх.

I. Рекомендує урядам держав-членів покращити доступ до прав для молодих людей шляхом:

1) подолання практик дискримінації, з якими стикається багато молодих людей, на підставах, чітко окреслених у статті 14 Європейської конвенції з прав людини або інших її форм, визначених у практиці Європейського суду з прав людини.^[1] Особливу увагу слід зосередити на множинній і перехресній дискримінації;

2) усунення будь-яких правових, адміністративних і практичних бар'єрів на шляху реалізації молодими людьми права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включно з правом створювати професійні спілки, вступати до них і бути активними в їхніх межах;

3) створення або розробки молодіжної політики на всіх рівнях з метою сприяння та полегшення більш ефективного доступу до прав для всіх молодих людей з акцентуванням на таких питаннях:

- бар'єри, що перешкоджають доступу до якісної освіти;

- труднощі, з якими стикається багато молодих людей після завершення навчання, у забезпеченні стабільного та важливого для них працевлаштування з чесними, справедливими та сприятливими умовами праці або в доступі до якісного стажування;

- відсутність належної підтримки постійного навчання й підготовки, зокрема під час періодів безробіття;

- недостатня спроможність соціальних служб і сфери охорони здоров'я задовольнити специфічні потреби молодих людей;

- негативні наслідки нестабільних умов життя для добробуту та безпеки молодих людей;

- недостатні можливості для участі в суспільному житті, особливо в тих рішеннях, які безпосередньо стосуються молодих людей;

- відсутність системної політики заохочення й підготовки до такої участі, механізмів або структур, які б уможливили ефективну участь;

- недостатня або відсутня фінансова й політична підтримка ініціатив молоді та самоврядних і незалежних молодіжних організацій;

4) застосування скоординованих підходів до покращення доступу молодих людей до прав та співробітництво з усіх відповідних напрямків молодіжної політики на міжнародному, національному, регіональному й місцевому рівнях. З цією метою держави-члени мають ужити таких заходів:

^[1] Див. параграф 23 Пояснювальної записки.

- здійснити критичний та глибокий і доказовий аналіз проблем, з якими стикаються молоді люди в доступі до прав, зокрема розглянути питання солідарності між поколіннями з усіх напрямків політики, яка б мала тривалий ефект. До такого аналізу слід залучити експертів/експерток, політиків/політикес, осіб, які працюють з молоддю, представників/представниць молодіжних організацій, профспілок та інших громадських організацій. По можливості слід проаналізувати дезагреговані дані з метою виявлення досвіду соціально відчужених або маргіналізованих молодих людей. Огляди досягнутого прогресу слід здійснювати з регулярною періодичністю;

- за необхідності здійснити огляд наявного й запланованого до ухвалення законодавства та запровадити законодавчі заходи з метою полегшення й гарантування доступу до прав та систематичного усунення будь-яких правових перешкод на шляху до доступу молодих людей до прав;

- розглянути додаткові заходи, яких можна вжити з метою покращення доступу молодих людей до прав, через консультації з зацікавленими сторонами у сфері молодіжної політики, серед яких молодіжні організації та національні молодіжні ради;

- за необхідності змінити структуру та практику установ і служб, що опікуються молодими людьми, з метою їх більш ефективної підтримки в справедливому задоволенні потреб усіх груп молоді та

додатково в покращенні компетенцій і навичок персоналу, що працює в цих установах з молодими людьми;

5) розробки стратегії покращення доступу молодих людей до прав з відображенням принципів універсальності та неподільності прав людини, недискримінації й рівних можливостей, гендерної рівності, підзвітності, демократії, участі та солідарності між поколіннями. Така стратегія має виходити з визнання того, що молодіжна робота може зробити особливо цінний внесок у сприяння доступу молодих людей до їхніх прав;

6) урахування заходів, запропонованих у додатку до цієї рекомендації, під час формування й реалізації політики та програм, спрямованих на сприяння й полегшення доступу молодих людей до прав та заохочення до цього органів місцевої й регіональної влади;

7) забезпечення перекладу цієї рекомендації разом з додатком до неї та її поширення серед відповідних органів влади й зацікавлених сторін з метою підвищення поінформованості про потребу в сприянні та захисті доступу молодих людей до їхніх прав.

II. Погоджується проаналізувати звітність держав-членів щодо виконання цієї рекомендації через п'ять років після її ухвалення.

ДОДАТОК ДО РЕКОМЕНДАЦІЇ СМ/РЕС(2016)7

Сфера дії та цілі

Ця рекомендація ставить на меті покращити доступ молодих людей до прав, а не вирішити проблеми з конкретними правами самі по собі. У ній наголошено на полегшенні такого доступу шляхом уживання заходів для покращення поінформованості про права, якими молоді люди можуть користуватися, та про їхні дії в разі порушення цих прав, а також шляхом усунення правових, політичних і соціальних перешкод. У рекомендації підкреслено важливість забезпечення з боку держави регулярного моніторингу порушень прав, реагування на такі порушення та гарантування їх належного захисту через відповідні положення законодавства.

Ця рекомендація стосується всіх молодих людей, які через їхній вік стикаються з перешкодами на шляху повної реалізації прав людини й основоположних свобод та активної участі в житті суспільства. У кожній з держав-членів визначення вікової категорії, яку охоплюють терміни “молоді люди” або “молодь”, має відображати її правову та конституційну базу.

Принципи

Ця рекомендація спирається на наявні принципи, закріплені в документах, перерахованих у преамбулі. До них належать такі:

- доступ молодих людей до прав є важливим складником побудови культури прав людини, демократії та верховенства права в сьогоднішній Європі;

- молодіжні організації та молодіжна робота відіграють критично важливу роль у забезпеченні доступу молодих людей до прав і підтримці активної громадянської позиції молодих людей;

- доступ до прав вимагає від молодих людей, молодіжних організацій і молодіжних працівників/працівниць поінформованості та навчання з питань прав, якими мають користуватися молоді люди, та дій у разі порушення цих прав;

- з раннього віку мають захищатися та заохочуватися активна й дієва участь молодих людей у житті суспільства та в процесі ухвалення рішень;

- молоді люди мають уповні користуватися правами та свободами без будь-якої дискримінації. Щоб досягти цього, необхідно звернути особливу увагу на молодих людей з меншими можливостями, включно з тими, хто зазнає дискримінації.

Заходи

З метою сприяння та полегшення доступу молодих людей до прав уряди держав-членів мають реалізувати такі ініціативи.

3.1. Стосовно доступу до освіти:

- вкласти ресурси в якісну та інклюзивну освіту, як формальну, так і неформальну;

- забезпечити доступ до освіти для всіх шляхом усунення будь-яких перешкод та запровадження механізмів підтримки й заохочення завершення освіти;

- зменшити економічні, географічні та фізичні перешкоди на шляху до доступу до освіти й надати належні послуги підтримки студентства та учнівства;

- докласти додаткових зусиль з метою визнання неформальної освіти й молодіжної роботи (Страсбурзький процес) та забезпечення відповідності стандартам і якості професійної освіти та підготовки (ПОП), а також вищої освіти та кваліфікації (Болонський та Копенгагенський процеси).

3.2. Стосовно автономії та соціальної інклюзії молодих людей:

- заснувати або розвивати молодіжну політику та молодіжну роботу на всіх рівнях;

- сприяти безперешкодному переходу від освіти до праці, забезпечити якість і чітку освітню цінність стажувань та виробничої практики, сприйняття їх як важливих кроків у перехідному процесі, гідну оплату та правове регулювання;

- усунути перешкоди, які позбавляють молодих людей доступу до якісної роботи, здатної забезпечити гідний рівень життя;

- ужити спеціально підготовлених заходів із забезпечення доступу молодих людей до соціальних пільг, кредитування та програм житлового будівництва;

- сприяти доступу молодих людей до соціальних прав шляхом посилення реалізації положень Європейської соціальної хартії;

- забезпечити відображення та відповідь у політиці на окремі потреби молодих людей, що живуть у сільській місцевості та в неблагополучних районах, шляхом покращення для них доступу до освіти, працевлаштування, житла й транспортних послуг.

3.3. Стосовно мобільності молоді:

- продовжити сприяння рівному доступу до мобільності для всіх молодих людей, зокрема волонтерів/волонтерок, незалежно від країни походження, самого походження або можливої інвалідності, зокрема шляхом ширшого застосування наявних європейських механізмів, спрощених візових процедур та доступу до програм мобільності;

- вирішувати проблеми, з якими стикаються молоді люди, переїжджаючи до інших країн з політичних або соціально-економічних причин, забезпечувати їм безперешкодний доступ до прав.

3.4. Стосовно громадянської активності, демократії та участі:

- створити механізми підтримки змістовної участі молодих людей і молодіжних організацій у розробці політики на основі, серед іншого, принципів спільного управління, зокрема, за можливості, на місцевому й регіональному рівнях, де ступінь наближеності розробки політики до молодих людей є найбільшим;

- визнати керовані молоддю незалежні демократичні організації та національні молодіжні ради каналами участі й залучення всіх молодих людей, надавати їм підтримку;

- посилити можливості для зібрань, об'єднань і вільного вираження поглядів усіх молодих людей, включно з електронною участю як допоміжним інструментом;

- забезпечити одержання всіма молодими людьми під час шкільного навчання знань про участь і демократію, а також здобуття ними реального відповідного досвіду;

- усунення перешкод, які обмежують демократичну участь молодих людей, шляхом, наприклад, перегляду систем голосування, за можливості, включно зі зниженням вікового цензу, та забезпечення реалізації виборчих прав усіма тими, хто їх має, шляхом звичайного голосування або висування кандидатур на виборах.

3.5. Стосовно спільного життя в багатокультурних суспільствах:

- вирішення проблем дискримінації, нетолерантності та відчуження там, де вони існують, за допомогою використання

досвіду молодіжних організацій, посилення участі та інклюзії маргіналізованої молоді, а також розвиток міжкультурної компетенції та міжнародного взаєморозуміння поміж молодими людьми й молодіжними організаціями;

- заохочувати молодих людей і молодіжні організації до участі в побудові мирних суспільств, заснованих на різноманітті, соціальній консолідації та інклюзії в душі поваги, толерантності та взаємного розуміння, і підтримувати таку участь;

- сприяти побудові миру та діалогу в регіонах конфліктів і на постконфліктних територіях за допомогою наявних програм та інструментів, включно зі ЗМІ, щоб полегшити відновлення мирного середовища;

- уможливити співробітництво між урядовими структурами та молодіжними організаціями, усунути бюрократичні й політичні перешкоди на шляху реалізації Хартії Ради Європи про освіту для демократичного громадянства та освіти з прав людини;

- забезпечити прогрес в ефективній реалізації статті 14 Європейської конвенції з прав людини та інших міжнародних документів у сфері боротьби з дискримінацією та розглянути можливість ратифікації Протоколу № 12 до Європейської конвенції з прав людини;

- продовжити сприяння інклюзії молодих людей з міграційним походженням.

3.6. Стосовно доступу до інформації та захисту:

- розробити довгострокову стратегію, спрямовану на підвищення поінформованості про права молодих людей відповідно до статті 42 Конвенції ООН про права дитини, та сприяти її реалізації;

- забезпечити внесення освіти з питань демократичного громадянства та прав людини, включно з освітою з прав дитини, до програм формальної освіти й неформального навчання;

- посилити професійні можливості й полегшити доступ до прав серед молодіжних працівників/працівниць та інших осіб, які безпосередньо працюють з молодими людьми, за допомогою навчальних і практичних обмінів, а також шляхом забезпечення належних ресурсів;

- створити програми публічного інформування та освіти з метою підвищення обізнаності широкої громадськості, молодих людей і професійних спільнот з питань доступу молодих людей до прав;

- забезпечити ефективні механізми інформування та консультування молодих людей у питаннях їхніх прав і можливостей, вимагати поновлення прав у разі їх порушення або обмеження цих прав. Такі механізми мають бути доступними для всіх груп молодих людей, особливо для тих, які піддаються ризику дискримінації чи соціальної ізоляції, а також осіб з меншими можливостями. Окрім того, безкоштовна правова допомога та представлення інтересів мають бути забезпечені всім молодим людям, які не можуть це собі дозволити на платній основі;

- створити, якщо цього не було ще зроблено, відповідну незалежну інституцію у сфері прав людини (відповідно до Паризьких принципів), як-от уповноважена особа з прав людини (ombudsperson), для забезпечення дотримання й захисту доступу молодих людей до прав;

- ратифікувати Європейську соціальну хартію (переглянуту) та Додатковий протокол до неї, який передбачає систему колективного оскарження (ETS № 158);

- ратифікувати Третій Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень, що надає дітям та їхнім представникам/представницям, які стверджують, що їхні права було порушено, можливість подавати заяви або скарги до Комітету ООН з прав дитини після вичерпання всіх національних засобів правового захисту;

- сприяти підготовці на регулярній основі збірок судової практики з метою забезпечення посилення розуміння особами, відповідальними за ухвалення рішень, порушень прав молодих людей, а також обсягу їх захисту за допомогою наявного правового інструментарію.

3.7. Стосовно доступу до послуг з охорони здоров'я:

- забезпечити комплексну й відповідну до віку освіту з питань здоров'я (включно з освітою з питань сексуального та репродуктивного здоров'я) як частину неформальної освіти та шкільних програм;
 - надавати комплексну й відповідну до віку інформацію про послуги з охорони здоров'я та підтримки молодих людей;
 - надавати комплексну й відповідну до віку інформацію про здоровий спосіб життя, включно з фізичною активністю та здоровим харчуванням;
 - проводити інформаційні кампанії для молодих людей з питань загроз здоров'ю та запобігання їм, включно з інформацією про доступ до лікування та гарантії конфіденційності;
 - забезпечити підготовку працівників/працівниць охорони здоров'я з питань роботи з молодими людьми;
 - забезпечити комплексні профілактичні послуги на підтримку емоційного розвитку та добробуту молодих людей;
 - забезпечити безкоштовні, безпечні та індивідуальні послуги у сфері охорони репродуктивного здоров'я;
- забезпечити наявність безкоштовного консультування для молодих людей, які цього потребують, особливо для жертв насильства, експлуатації та зловживань;
 - забезпечити легкий і швидкий доступ до послуг у сфері психічного здоров'я, особливо щодо розладів харчової поведінки та залежностей серед молодих людей;
 - приділити особливу увагу доступності вказаних послуг у сфері охорони здоров'я для молодих людей з тих груп, які є вразливими, стають жертвами насильства або є меншинами (включно з біженцями/біженками та мігрантами/мігрантками).

МОЛОДЬ ЗА
ДЕМОКРАТІЮ
В УКРАЇНІ

Переклад і публікацію українською мовою здійснено в межах діяльності Проєкту Ради Європи «Молодь за демократію в Україні», що реалізується в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018 – 2022 рр.

<https://go.coe.int/Wmua9>

UKR

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини на континенті. Вона нараховує 47 держав-членів, включно з усіма державами-членами Європейського Союзу. Усі держави-члени Ради Європи приєдналися до Європейської конвенції з прав людини – договору, спрямованого на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції в державах-членах.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE